

Rregullat e Shlyerjeve dhe të Pagesave

Rregullat e Tregtimit – Shtojca 5

Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike

1. **HYRJE**

- 1.1.1 Këto Rregulla aplikohen për të gjitha Produktet e Shlyerjeve dhe të Pagesave në Tregun Shqiptar të një Dite më Parë.
- 1.1.2 Pagesat janë iniciuar nga Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike duke hyrë në një Transaksion si kundërpalë qendrore dhe duke regjistruar Transaksionin në Llogaritë e Pagesave të Mbajtësve të Llogarive të përfshira.
- 1.1.3 Pagesa është subjekt i tarifave të përcaktuara në listën e Tarifave.
- 1.1.4 Këto rregulla përbëjnë një kontratë ndërmjet Bursës Shqiptare të Energjisë Elektrike dhe çdo Mbajtësit të Llogarisë përsa i përket Pagesës dhe plotësojnë Marrëveshjet përkatëse të Anëtarëve dhe Rregullave të Tregut – Termat e Përgjithshme.

2. **KËRKESAT PARAPRAKE PËR PAGESËN**

2.1 **Kategoritë e Anëtarësimit dhe Kërkesat**

- 2.1.1 Vetëm personat juridikë mund të aplikojnë për anëtarësim. Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike mundet që në rrethana të veçanta dhe nën gjykimin e saj, të devijojë nga kjo kërkesë.
- 2.1.2 Një anëtarë i ardhshëm duhet, me kërkesë të Bursës Shqiptare të Energjisë Elektrike, të jetë në gjendje për të dokumentuar se posedon të gjitha Autorizimet e Kërkuara të kategorisë së tij të anëtarësimit.

2.2 **Vlefshmëria e Kundërpalës**

- 2.2.1 Vetëm Anëtarët janë të vlefshëm si Kundërpalë për Bursën Shqiptare të Energjisë Elektrike në Transaksionet e Pagesave. Për të qenë i vlefshëm si Kundërpalë për Transaksionet e Pagesave, Anëtari duhet në Kohën kur Transaksioni i Pagesës është regjistruar:
 - a. Të ketë emëruar një përgjegjës për pagesat;
 - b. Të ketë krijuar një apo më shumë Portofol(e) Tregtimi;
 - c. Të ketë krijuar një ose me shumë Llogari Cash për qëllime shlyerjeje për të qenë ose një Llogari Cash garancie ose një Llogari Cash e jo-garancie;
 - d. Të ketë krijuar një ose më shumë Llogari Pagese (cash);
 - e. Të ketë krijuar një Kolateral si një Llogari Cash Garancie ose Garancie mbi-bazën e kërkesës, dhe të ketë përmbushur Garancinë e tij të dhënë nëpërmjet telefonit; dhe
 - f. Të mos ketë akses në Pagesat e pezulluara apo të përfunduara, në përputhje me Rregullat e Tregut.
- 2.2.2 Anëtarët duhet në çdo kohë, dhe menjëherë pas kërkesës nga ana e Bursës Shqiptare të Energjisë Elektrike, të jenë në gjendje të dokumentojnë që ata plotësojnë kriterin e nenit 2.2 të kësaj rregulloreje.

2.3 **Detyrimet e Vazhdueshme të Informacionit për Anëtarët**

- 2.3.1 Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike mund që në çdo kohë të kërkojë dhe të marrë informacion mbi kredinë në mënyrë që të monitorojë nivelin e qëndrimit dhe saktësisë financiare të kopetencës dhe çështjeve të tjera përkatëse (sipas Bursës Shqiptare të

Energjisë Elektrike) për statusin financiar dhe ligjor të Anëtarit, përfshirë Autorizimet e Kërkuara. Çdo anëtarë pajtohet menjëherë për të siguruar informacion dhe dokumente të tilla si Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike mund t'i kërkojë dhe t'i kërkojë çdo pale tjetër që mbajnë informacione ose dokumente në emër të Anëtarit, të japin informacion ose dokumente të tilla.

2.3.2 Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike, pa u penguar nga ndonjë detyrë konfidencialiteti i mbajtësit të informacionit, mund të kërkojë dhe të marrë informacion dhe dokumente (aty ku janë të disponueshme) nga banka (t) e Anëtarit ose burime të tjera përkatëse të informacionit për të cilën Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike e konsideron të përshtatshme. Anëtari menjëherë duhet të sigurojë që informacioni i kërkuar shtesë t'i ofrohet Bursës Shqiptare të Energjisë Elektrike.

2.3.3 Anëtari do të njoftojë menjëherë me shkrim Bursën Shqiptare të Energjisë Elektrike sapo Anëtari të jetë në dijeni për ndonjë nga ngjarjet e mëposhtme që do të ndodhë në lidhje me të:

- a. Çdo Ngjarje që nuk përputhet me Rregullat e Tregut apo procedurat disiplinore, penale apo rregullatore të lidhura me aktivitetet e Tregtimit dhe Pagesave që përfshijnë Anëtarin ose Bordin e drejtorëve e tij të apo punonjësit e përfshirë në Pagesën e tij me Bursën Shqiptare të Energjisë Elektrike;
- b. Çdo çështje tjetër që lidhet me të, për të cilën një anëtar duke vepruar në mënyrë të arsyeshme në interes të Bursës Shqiptare të Energjisë Elektrike lidhur me Pagesat dhe pozicionin e tij si Anëtarë.

3. STRUKTURA E LLOGARISË

3.1 Portofoli i Tregtimit

3.1.1 Secilit Anëtarë i jepet Portofoli i Tregtimit për Tregun Shqiptar të një Dite më Parë, në përputhje me Marrëveshjen e tyre të Pjesëmarrësit apo të Klientit.

3.1.2 Transaksionet e kryera nëpërmjet Portofolit (eve) të Tregtimit transferohet në Llogaritë/Depozitat përkatëse.

3.2 Llogaritë e Pagesave

3.2.1 Kur një Anëtarë aprovon, Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike do të krijojë të paktën një Llogari (1) Pagese me Anëtarin.

3.2.2 Çdo Llogari Pagese është e shoqëruar me një apo më shumë Portofole Tregtimi të Anëtarit, dhe është gjithashtu e shoqëruar me një ose më shumë Llogari Cash.

3.2.3 Thirrjet për Kolateral (të BSHEE) dhe shumat e Shlyerjeve Cash do të llogatiten veçmas për secilën llogari Pagesash.

3.3 Llogaritë Cash

3.3.1 Secili Anëtarë duhet që me shpenzimet e tij të krijojë dhe mirëmbajë të paktën një Llogari Cash në një Bankë për shlyerjet e aprovuara nga Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike, me një valutë të miratuar nga Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike. '

4. PROCEDURAT E PAGESAVE

4.1 Transaksionet e Përfunduara në Tregun Shqiptar të një Dite më Parë

- 4.1.1 Transaksionet e përfunduara në Tregun Shqiptar të një Dite më Parë janë automatikisht dhe në mënyrë të detyrueshme subjekt i Pagesave, në përputhje me Rregullat e Tregut në fuqi.
- 4.1.2 Pas përfundimit të Transaksionit, rezultati do të alokohet Llogarisë së Pagesave në fuqi.
- 4.1.3 Anëtarët kanë detyrimin për të dhënë (shitur) ose për të marrë (blerë) Sasitë e Specifikuara të Livrimit. Mos-dhënia ose mos-marrja do të zgjidhet me Palën Përgjegjëse për Balancimin ose Operatorin e Sistemit të Transmisionit, në përputhje me rregullat në fuqi, pa ndikimin e Bursës Shqiptare të Energjisë Elektrike.
- 4.1.4 Shlyerjet e pagesave do të bazohen në Transaksione të regjistruara vetëm nga Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike dhe nuk do të pasqyrojnë mos-dhënie dhe mos-marrje.

4.2 Shlyerjet Cash

- 4.2.1 Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike do të sigurojë informacion për secilën Llogari Pagese të Anëtarit, duke përfshirë informacion rreth Shlyerjes Cash dhe Kolateralit.
- 4.2.2 Për secilën Ditë Pagese, Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike do të deklarojë për çdo transaksion, të cilat përmbajnë shumën neto për Portofolin e Tregtimit që prej Ditës së mëparshme të Pagesës, në kohën kur është përcaktuar në Programin e Pagesës. Këto deklarata përbëjnë bazën për Shlyerjet në Cash që do të mbahen Ditën e Shlyerjes së pagesës.
- 4.2.3 Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike lëshon fatura vetëm për Anëtarët, sipas nenit 4.2.2 të kësaj shtojce. Gjithashtu, Anëtarët duhet të paguajnë me tarifa variable, siç është përcaktuar në listën e Tarifave. Deklaratat do të lëshohen në të njëjtën Valutë si Porosi. Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike i dërgon faturat Anëtarit, me shkrim nëpërmjet e-mail-it në adresën e shënuar në Marrëveshjen e Anëtarësisimit.
- 4.2.4 Fatura maturohet në Ditën e parë të Pagesës pas ditës së faturimit. Shuma e detyrimit do të jetë në dispozicion në Llogarinë rrjedhëse të Anëtarëve brenda orës 11:00 në ditën e pagesës me datë valute të barabartë me datën e maturimit, dhe në valutën përkatëse të Tregtimit.
- 4.2.5 Shumat e dhëna në faturë do të depozitohen në Llogarinë rrjedhëse të Anëtarëve me datë valute, jo më vonë se ditën e dytë të Pagesës pas ditës së faturës dhe në valutën përkatëse të Tregtimit.

4.3 Kërkesat për Kolateral

- 4.3.1 Çdo anëtar duhet që me shpenzimet e tij të krijojë dhe mirëmbajë Kolateralin në përputhje me Rregullat e Pagesave, dhe të sigurojë që vlera e Kolateralit të tij të postuar në çdo kohë plotëson thirrjet e aplikueshme të Kolateralit.
- 4.3.2 Anëtarët mund të zgjedhin që të ofrojnë Kolateral përmes njëjës ose një kombinimi të formave të mëposhtme:

- i. Cash i depozituar në Llogarinë (të) rrjedhëse;
 - ii. Garanci Bankare e pranuar nga Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike.
- 4.3.3 Kolateralët të cilët janë depozituar nga Anëtarët mund të përdoren si kolateral për të gjitha detyrimet e Anëtarëve kundrejt Bursës Shqiptare të Energjisë Elektrike që rrjedhin nga aktivitetet e Anëtarit në Tregun Shqiptar të një Dite më Parë dhe nga Anëtarësimi i tij. Kolateralët i referohen të gjitha detyrimeve kontraktuale dhe jo-kontraktuale të cilat mund të rrjedhin prej Anëtarëve, përfshirë pagesën e çmimit të maturuar për Produktet, Tarifat e Tregtimit, parashikimi i normës së Interesit sipas detyrimeve monetare, si dhe të gjitha dëmshpërblimet që i detyrohen Bursës Shqiptare të Energjisë Elektrike, duke përfshirë dëmet ose shpenzimet e bëra nga Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike, për shkak të pretendimeve të palëve të treta, TVSH-së, doganave apo kapaciteteve ndërkuftare.
- 4.3.4 Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike kërkon minimumin e kolateralit nga të gjithë Anëtarët. Thirrja minimale e Kolateralit mund të rregullohet në diskrecion të Bursës Shqiptare të Energjisë Elektrike. Kolaterali minimal duhet të krijohet përpara fillimit të Tregtimit. Thirrja e kolateralit mund të përcaktohet individualisht, sipas kategorive të Anëtarëve apo për të gjithë Anëtarët.
- 4.3.5 Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike do të përcaktojë thirrjet e Kolateralit për Anëtarët e rinj, bazuar në parashikimin e blerjeve të ardhshme neto.
- 4.3.6 Thirrjet e kolateralit përcaktohen nga Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike për çdo Ditë Paguese, si çmimi total i blerjes për secilin Anëtar në tregun e energjisë elektrike gjatë një periudhe kohore të vendosur nga Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike, duke përfshirë TVSH-në. Periudha mund të ndryshohet duke njoftuar dy ditë përpara, nëpërmjet Shkëmbimit të Informacionit.
- 4.3.7 Nëse një Anëtarë ndryshon nga Shitës neto në Blerës netonë ditën e parë, thirrja për Kolateral është përcaktuar si blerje neto e energjisë elektrike në shumëzuar me një numër ditësh, siç përcaktohet nga Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike. Nëse Anëtari vazhdon si një Blerës neto, thirrjet për Kolateral do të rregullohen çdo ditë përgjatë një numri ditësh, siç përcaktohet nga Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike, e me pas të specifikuar në kushtet e përgjithshme. Nëse Anëtari kthehet në pozicionet e një shitjeje neto, Thirrjet për Kolateral do të reduktohen çdo ditë derisa sasia minimale të rikuperohet.
- 4.3.8 Thirrja për Kolateral është specifikuar për secilën Monedhë Tregtimi. Anëtari i cili operon me më shumë se një Monedhë Tregtimi do të deklarojë monedhën e zbatueshme të kolateralit.
- 4.3.9 Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike mundet që në gjykimin e saj, të rregullojë thirrjet për Kolateral nëse Tregtimi i Anëtarëve ndryshon, ose kur rrethana të veçanta e kërkojnë këtë.
- 4.3.10 Pjesëmarrësi do të njoftohet për çdo Thirrje Kolaterali brenda orës 09.00 CET për secilën Ditë Paguese. Thirrjet për Kolateral duhet të plotësohen brenda orës 11.00 CET në të njëjtën Ditë Paguese.
- 4.3.11 Anëtari që operon me më shumë se një Monedhë Tregtimi duhet të bie dakord me

Bursën Shqiptare të Energjisë Elektrike mbi Monedhën e Kolateralit për të llogaritur të gjitha Thirrjet e Kolateralit duke ndjekur Monedhën e Kolateralit të prezantuar, ku është e pershtateshme, aplikimin nga ana e Burses Shqiptare të Energjisë Elektrike të normave të tilla të arsyeshme të kembimit valuator sic Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike i konsideron të pershtateshme.

4.3.12 Kolaterali i Jashtëzakonshëm mund të postohet brenda një (1) ore pasi Anëtari merr njoftimin e thirrjes së Kolateralit të Jashtëzakonshëm, në formën e Kolateralit Cash, ose në të kundërt mund të rrisë Kolateralin e ofruar nga/ose në emër të Anëtarit në të njëjtin afat. Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike mund, sipas gjykimit saj, të aplikojë ndonjë procedurë tjetër të llogaritjes së riskut sipas rrethanave përkatëse. Thirrja e Kolateralit mund të përcaktohet individualisht, sipas kategorive të Anëtarëve ose për të gjithë Anëtarët.

5. TAKSAT DHE TVSH

5.1 TVSH-ja do të aplikohet për të gjithë Anëtarët e regjistruar në Shqipëri (rezidentët), dhe specifikisht:

- i. Të gjitha sasi të maturuara si rezultat i Transaksioneve të kryera;
- ii. Me llogaritjen e Kolateralëve të kërkuar.

5.2 Për Anëtarët e regjistruar jashtë Shqipërisë (jo-rezidentët), pagesa e të gjitha taksave, përfshirë TVSH-në, do të jetë një detyrim i Anëtarit respektiv, në përputhje me Ligjin në Fuqi në vendin e regjstrimit.

5.3 Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike nuk është përgjegjëse për asnjë lloj dëmshpërblimi të TVSH-së kundrejt Anëtarëve.

6. SHKELJET E RREGULLAVE

6.1 Çdo shkelje e këtyre Rregullave (duke përfshirë çdo mos-pagesë që Anëtari i detyrohet Bursës Shqiptare të Energjisë Elektrike), do të konsiderohen si Ngjarje e Mospërputhshmërisë ose Ngjarje e Mospërputhshmërisë Thelbësore (sipas rastit), siç përcaktohet në nenin 9 të Rregullave të Tregëtimit - Kushtet e Përgjithshme.

6.2 Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike, në kushtet e një Ngjarje të Mospërputhshmërisë duhet:

- a. Të deklarojë ankesat e Anëtarit mospagues të parashkuar në atë datë;
- b. Ti mbajë një Sasi Shlyerjesh Cash që i detyrohet Anëtarit;
- c. Të zbatojë, realizojë dhe të aplikojë të drejtat e tij në Kolateralin e postuar nga ose në emër të Anëtarit duke: (i) përdorur Garancitë Bankare ofruar kundrejt Bursës Shqiptare të Energjisë Elektrike nga ose në emër të Anëtarit, ose (ii) duke përdorur balancën e Llogarive Cash të Garancisë, të ofruara kundrejt Bursës Shqiptare të Energjisë Elektrike nga ana e ose në emër të Anëtarit.